

اشاره:

اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اختیارات و وظایف مقام رهبری را مشخص کرده است؛ این موارد عبارتند از: «تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، فرمان همه‌پرسی و ...» در نتیجه، طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رهبر در رأس هرم حکومتی قرار دارد و بالاترین مقام برای اخذ تصمیم‌های کلان در رابطه با سیاست خارجی نظام می‌باشد. با وجود وسعت دامنه اختیارات رهبری که با رأی مستقیم مردم به قانون اساسی مورد تأیید قرار گرفته است، رهبری ایران تنها در موارد بسیار مهم و حساس دخالت مستقیم دارد. دلیل استفاده محدود از اختیارات چنین است که ایشان انتظار دارند مسئولان رده‌های دیگر، خود بتوانند بر مشکلات فائق آیند تا در مسیر شکل‌گیری و نهادینه شدن نظام جمهوری اسلامی، رویه‌های جدید و برگرفته از آرای جمهوری ایجاد شود. ۱. مطلب پیش رو، سعی دارد به گوشه‌ای از مسائل بین‌المللی و منطقه‌ای رخ داده طی بیست و سه سال گذشته که به نحوی با ایران در ارتباط بوده‌اند، اشاره کند و راهکارها و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران را در قبال هر یک از این رویدادها یادآور شود.

راهبرد سه گانه عزت، حکمت و مصلحت رهبری در روابط بین‌الملل

ترسیم هندسه بین‌الملل

◀ مهیا زاهدین لبّاف

از این رو مقام رهبری با درایت و تسلط بر قوانین مندرج در قانون اساسی، اولویت‌های سیاست خارجی را مشخص و معین نموده‌اند: «دفاع از مظلوم، همیشه یک نقطه درخشان است، کنار نیامدن با ظالم، رشوه نپذیرفتن از زورمند و زرمند، پافشاردن بر حقیقت، این‌ها چیزهایی است که در دنیا هیچ‌گاه کهنه نمی‌شود. اینها اصول ما است.»^۷

کشور ایران به دلیل موقعیت خاص ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی، در کانون توجه و بحران‌های بزرگ بین‌المللی قرار داشته و دارد. طی بیست سال گذشته، این مرز و بوم حوادث زیادی را از سر گذرانیده و در این بین راهکارها و رهنمودهای رهبری، ایران را به شریکی مؤثر در مسائل و امنیت منطقه‌ای و حتی جهانی معرفی کرده است که به طور اجمال به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

رابطه و مذاکره با آمریکا

رابطه و مذاکره ایران و آمریکا از جمله مباحثی است که پیشینه‌ای به درازای عمر انقلاب اسلامی دارد. وقوع انقلاب پایانی بود بر یکه‌تازی‌های آمریکا در ایران. قطع رابطه ایران و آمریکا به طور رسمی توسط رئیس‌جمهور آمریکا (کارتر) در اردیبهشت ۱۳۵۹ به بهانه تسخیر لانه جاسوسی اعلام گردید. در طول سه دهه گذشته، بارها به تناسب شرایط و تحولات سیاسی و اجتماعی دو کشور، بحث مذاکره از سوی تحلیل‌گران سیاسی، صاحبان صنایع و مسئولان رسمی آمریکا مطرح شده و از ایران دعوت به حل اختلافات فی‌مابین از طریق دیپلماتیک گشته است.

رهبر انقلاب در زمینه رابطه با قدرت‌های استکباری می‌گوید: «هر ملت و نظامی که فرهنگ سلطه جهانی را قبول کند، استکبار با او می‌تواند بسازد و با او بحثی ندارد و هر فرهنگ و ملت و نظامی که فرهنگ سلطه، یعنی حاکمیت خداوندان زر و زور و امپراتوری‌های قدرت جهانی را رد کند، او در نظر و چشم آن‌ها مغضوب است.»^۸

مطالعه سخنان رهبری نمایانگر این است که آنچه مانع مذاکره ایران با آمریکا می‌باشد، روح و خوی استکباری دولت آمریکا است و ایران هرگز از رابطه با آمریکا منفعتی نبرده و نخواهد برد.

زمانی که در دنیای بین‌الملل از سوی آمریکا قضیه مذاکره با ایران مطرح شد، رهبر انقلاب گفتند: «آمریکا می‌گوید بیا بیا مذاکره کنیم، نمی‌گویید بیا بیا رابطه برقرار کنیم، آن‌ها می‌خواهند در دنیا منعکس کنند که جمهوری اسلامی از حرف‌هایش برگشته، چون نشسته و دارد با آمریکا مذاکره می‌کند. در این حالت است که تمام کشورها و دولت‌هایی که به ایران چشم دوخته‌اند یا امید بسته‌اند، می‌گویند: نه آقا، جمهوری اسلامی هم توبه کرد، یا بگویند: چون امام رفت، جمهوری اسلامی توبه کرد.»^۹

در جایی دیگر رهبر انقلاب ضمن رد کردن رابطه با آمریکا می‌فرماید: «امام علیه السلام به ما یاد دادند که جمهوری اسلامی در سطح عالم می‌تواند و باید از روابطی سالم با دولت‌ها برخوردار بشود. البته رابطه با آمریکا مردود است، به خاطر اینکه او یک دولت استکباری، متجاوز و ظالم است و با اسلام و جمهوری اسلامی در حال مبارزه و محاربه است.»^{۱۰}

در خطبه‌های نماز جمعه نیز رهبر انقلاب بر این نکته اشاره می‌کنند که: «اگر جمهوری اسلامی ایران با آمریکا پشت میز مذاکره بنشیند، آمریکایی‌ها خیالشان از این جهت راحت

در اندیشه سیاسی رهبری، اصول کلی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، استمرار سیاست‌های بنیانگذار انقلاب؛ حضرت امام خمینی علیه السلام است. مقام معظم رهبری در بیان اصول سیاست‌های خارجی، معتقد به ادامه خط امام علیه السلام و اصل تغییرناپذیر «نه شرقی، نه غربی» است و بر این نکته که مهم‌ترین اصل در سیاست خارجی ما «حمایت از هویت نظام اسلامی» و «پافشاری بر اصول و ارزش‌ها» است، تأکید دارند. کارشناسان مسائل داخلی و خارجی ایران بر این باورند که راهکارها و نظرات رهبری در اصول سیاست خارجی و داخلی، از یکسو به دلیل مبتنی بودن بر بنیان‌های مستحکم فکری - اعتقادی، گنجینه‌های گران‌سنگی برای کشور به شمار می‌روند و با توجه به تطابق اندیشه‌های ایشان با وقایع جامعه، می‌تواند مرهمی باشد بر دردهای جامعه و از سوی دیگر، علاوه بر غنا و استواری تئوریک و بنیادی، کاربردی نیز می‌باشند. در واقع، در پی هر بحران و یا شرایط خاص اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و ... به خوبی دیده می‌شود که رهبری به شرح کوتاهی از اهمیت و علل آن می‌پردازد و سپس اگر آسیب و معضلی باشد، با دیدی آسیب‌شناسانه و عالمانه آن را حل‌اجی و تبیین می‌نماید و در پایان برای حل آن معضل و مشکل؛ راهکارها و راهبردهایی ارائه می‌دهد که در صورت تحقق، به بهترین شکل ممکن برطرف کننده یا اصلاح‌کننده آن معضل داخلی یا خارجی می‌باشد.

مقام معظم رهبری سه اصل مهم «عزت، حکمت و مصلحت» را به عنوان برنامه ارائه می‌دهند و در تبیین آن می‌فرمایند: «عزت، حکمت و مصلحت؛ یک مثلث الزامی برای چارچوب بین‌المللی ماست.»^{۱۱} «معنای عزت این است که جامعه و نظام اسلامی، در هیچ یک از برخوردهای بین‌المللی خود، نباید طوری حرکت کند که منتهی به ذلیل شدن اسلام و مسلمین شود.»^{۱۲} حکمت یعنی حکیمانه و سنجیده کار کردن. هیچ‌گونه نسنجیدگی را نباید در اظهارات دیپلماتیک و هر آنچه که مربوط به سیاست خارجی و ارتباطات جهانی است راه داد، همه چیز باید سنجیده باشد. و اما مصلحت؛ مراد مصلحت شخص من و شما نیست که اگر ما این اقدام را کردیم، ممکن است برایمان گران تمام بشود. نه ... گران هم تمام شود، مگر ما که هستیم؟ اگر کاری به مصلحت کشور و به مصلحت انقلاب است، ولی به مصلحت شخص من نیست، چه اهمیتی دارد؟ مصلحت یعنی مصلحت انقلاب و این مصلحت همه‌جانبه است، یعنی از رفتار شخص ما شروع می‌شود.»^{۱۳}

ایشان همچنین در رابطه با سیاست خارجی و دستگاه اداره کننده سیاست خارجی که در حقیقت نیمی از پیکره نظام سیاسی است، می‌فرماید: «هر چه هم که دنیا از ارتباطات بیشتر و نزدیک‌تری برخوردار شود، این نقش اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، خیلی از مشکلات کشورها را دیپلماسی توأم با ابتکار و اقتدار می‌تواند حل کند. در واقع دیپلماسی، ابزار کارآمد اقتدار نظام سیاسی است.»^{۱۴}

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به روشنی اولویت‌های سیاست خارجی ایران را روشن ساخته است. در این قانون، چهار گروه از کشورها به ترتیب دارای اولویت می‌باشند:

۱. همسایگان ایران؛ ۲. کشورهای مسلمان؛ ۳. کشورهای جهان سوم؛ ۴. کشورهایی که به نوعی یکی از نیازهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و یا نظامی ایران را برطرف سازند.^{۱۵}

«معنای عزت این است که جامعه و نظام اسلامی، در هیچ یک از برخوردهای بین‌المللی خود، نباید طوری حرکت کند که منتهی به ذلیل شدن اسلام و مسلمین شود.»

توجه به مسئله فلسطین همواره در اهم اولویت‌های سیاست خارجی ایران قرار داشته است. طی اولین کنفرانس اسلامی فلسطین، رهبر انقلاب، راه حل نهایی برای فلسطینیان را «استنقاذ فلسطین» که همان محو دولت اسرائیل است، دانستند. رهبر انقلاب اعلام کردند: «هر یک و جب از خاک فلسطین، یک و جب از خانه مسلمین است و هر حاکمیتی غیر از حاکمیت ملت فلسطین و حاکمیت مسلمین بر کشور فلسطین، حاکمیت غاصب است. همه مسلمانان در همه جای عالم باید تکلیف شرعی خود را بدانند و از مبارزاتی که امروز به نام اسلام مبارزه می‌کنند، حمایت نمایند.»^{۱۵}

یک سال بعد، پس از صحبت‌هایی که در رابطه با مذاکره بین اسرائیل و فلسطین مطرح شد، رهبری گفتند: «راه حل فلسطینیان، راه حل روشنی است، کسانی که گول این مطلب را می‌خورند که بروند با دشمن مذاکره کنند، خودشان را فریب می‌دهند. راه حل فلسطین این نیست که برود بنشیند و با اسرائیل مذاکره کند. آن‌ها که در منطقه صلح می‌خواهند، اگر خانه فلسطینی‌ها را به خودشان برگردانند، صلح ایجاد خواهد شد. صلح در این است که افرادی را که متعلق به کشورهای دیگرند، به خانه‌های خود باز گردانید و فلسطین را به فلسطینی‌ها بدهید. اگر مردم فلسطین، داخل فلسطین بدون تجزیه، دولتی تشکیل بدهند، صلح خواهد شد. ملت‌های اسلامی به هر نحو که می‌توانند، باید انواع کمک‌های خودشان را به آن مردمی که دارند در داخل فلسطین مبارزه می‌کنند، برسانند. این یک تکلیف شرعی و الهی و انسانی است. اگر شما عقب بنشینید، آن‌ها جلو می‌آیند. خواسته‌های استکباری استکبار تمامی ندارد. ملت ایران آماده است، ما در حد توان و قدرتمان آماده‌ایم تا این تکلیف را انجام دهیم. دشمنی استکبار را هم تحمل می‌کنیم و از هیچ تهدیدی نمی‌هراسیم.»^{۱۶}

رهبری در موضعی دیگر عنوان کردند: «فلسطین دو راه حل دارد، یک راه حل غلط که با همین غاصبی که نه به ارزش‌های انسانی پایبند است و نه به قوانین بین‌المللی و قطعنامه‌های سازمان‌های بین‌المللی گردن نمی‌نهد، مذاکره کند و با او به یک نقطه تفاهم برسد که اسرائیل نشان داده به هیچ وجه به قانون و قراردادی پایبند نیست. نمونه‌اش، رام‌الله است که خودشان در اسلو قرارداد امضا می‌کنند و حکومت خودگردان را به رسمیت می‌شناسند و حالا این‌طور رفتار می‌کنند. ... راه حل این نیست... اما راه حل منطقی نیز وجود دارد. دولت جمهوری اسلامی بارها در مجامع و مذاکرات بین‌الدولتی آن را بیان کرده است. راه حل نظرخواهی از خود ملت فلسطین است. همه کسانی که از فلسطین آواره شده‌اند، البته آن‌هایی

می‌شود. این‌ها می‌خواهند با شایعه مذاکره بگویند ایران تسلیم شد، طرف ما آمد، مجبور شد کنار بیاید و وانمود کنند بالاخره قطب اسلام شکست خورد و مجبور به عقب‌نشینی گردید و قطب استکبار در این مصاف پیروز شد.»^{۱۷}

حملات تروریستی به برج‌های دوقلو در یازدهم سپتامبر، از جمله مسائلی بود که واکنش رهبر انقلاب را به همراه داشت. پس از گذشت چند هفته از حوادث تروریستی در آمریکا، رهبر انقلاب در رابطه با واکنش این کشور - آمریکا - نسبت به جهان گفت: «رفتار و اظهارات دولت آمریکا و مسئولان آمریکایی در این قضیه، بسیار متکبرانانه و مغرورانه و برخاسته از روح استکبار بوده و هست. اظهاراتی می‌کنند که با هیچ منطقی سازگار نیست. ... از جمله این حرف‌ها این است که هر کسی با ما - یعنی آمریکایی‌ها - نباشد، با تروریست‌هاست، این حرف بسیار غلطی است، این‌گونه نیست، خیلی‌ها در کنار آمریکا هستند و از همه تروریست‌های عالم خطرناک‌ترند. ... از همان ساعات اولیه حادثه، فضای عمومی کشورشان را ضد اسلام کردند. شما چطور در همان ساعات اول تشخیص دادید که مسلمانان این کار را کرده‌اند؟ فضا را طوری ساختند که مردم در آمریکا و بعضی کشورهای اروپایی به برخی مساجد حمله کردند، به مسلمانانی که ظاهر اسلامی داشتند حمله و تیراندازی و چاقوکشی کردند. ... رئیس جمهور آمریکا در اولین اظهاراتش گفت: این جنگ صلیبی است، یعنی جنگ اسلام و مسیحیت. چرا یک مسئول عالی‌رتبه اگر غرضی نیست، این‌طور بدون تسلط بر خود، بی‌ملاحظه حرف می‌زند و چرا مسلمانان دنیا را به یک عمل تروریستی و فاجعه‌آمیز متهم می‌کند؟ این حرکت آثار بسیار بلندمدتی را به همراه دارد که به این زودی‌ها جبران نمی‌شود. در این قضیه، آمریکایی‌ها از خودشان پر توقعی نشان دادند، توقع کردند که همه دنیا باید با آن‌ها همکاری کنند، چرا؟ چون منافع آن‌ها ضربه دیده؟...»

ما آمریکا را برای هدایت حرکت جهانی علیه تروریسم صالح نمی‌دانیم. ایران در هیچ حرکتی که رهبری آن با آمریکا باشد، شرکت نخواهد کرد. البته مبارزه با تروریسم یک واجب و لازم و یک جهاد است، منتهی حرکتی جهانی است و باید رهبری صالح داشته باشد. ما در قالب سازمان ملل حاضریم به این حرکت کمک کنیم، به شرطی که سازمان ملل زیر نفوذ آمریکا و دیگر قدرتهای بزرگ قرار نگیرد.»^{۱۸}

پس از آخرین دور انتخابات آمریکا و روی کار آمدن او، ما، وی در اظهاراتی گفت: «ما دست دوستی به سوی ایران دراز می‌کنیم». رهبری ایران در واکنش به این حرف، اعلام کردند: «ما نگاه می‌کنیم ببینیم آیا واقعاً دست دوستی است؟ آیا واقعاً نیت دوستانه است یا خصمانه و در قالب الفاظ فریبرگر؟ اگر در زیر «دستکش مخملی، دست چدنی و پنجه چدنی» باشد، ما دستمان را دراز نمی‌کنیم، دوستی را قبول نمی‌کنیم. اگر با لبخندی که زده می‌شود، خنجری در پشت پنهان باشد، ما حواسمان جمع است.»^{۱۹}

پس از گذشت چند ماه از سخنان او، رهبر انقلاب در نشستی به مناسبت ۱۳ آبان در دیدار با دانش‌آموزان گفتند: «آنچه آمریکا می‌گفت، خلاف عملش بود، همان‌طور که امام گفت، ما رابطه گرگ و میش را نمی‌خواهیم، مذاکره با شرط و شروط را قبول نمی‌کنیم.»^{۲۰}

مسئله فلسطین

با وجود وسعت دامنه اختیارات رهبری که با رأی مستقیم مردم به قانون اساسی مورد تأیید قرار گرفته است، رهبری ایران تنها در موارد بسیار مهم و حساس دخالت مستقیم دارد.

پیمان دیتون؛ بوسنی و هرزگوین

برای پایان دادن به جنگ‌های داخلی یوگسلاوی که از اوایل دهه ۱۹۹۰ آغاز شده بود، در نوامبر ۱۹۹۵ رئیس جمهوری بوسنی، صربستان و کرواسی و نمایندگان آمریکا، انگلیس، فرانسه، آلمان، ایتالیا، روسیه و اتحادیه اروپا با یکدیگر دیدار داشتند و چند هفته بعد قراردادی به نام «صلح دیتون» در پاریس به امضا رسید که تلاشی بود برای تضمین صلح دائم در بوسنی و هرزگوین و زمینه‌سازی برای اتحاد مجدد جوامع نژادی جدا شده این کشور.

رهبر انقلاب در سال ۱۳۷۶ در دیدار با «علی عزت بگوویچ» رئیس جمهور بوسنی و هرزگوین اعلام کردند: «ایران به مجاهدت و ایستادگی مردم مسلمان بوسنی در مقابل جنایتکاران، احساس افتخار می‌کند و همواره با کمک‌های خود در کنار مردم بوسنی بوده است.»

ایشان پذیرش قرارداد «دیتون» از سوی دولت بوسنی را قابل درک دانستند و با انتقاد از عدم اجرای صحیح آن گفتند: «دشمنان اسلام، صهیونیست‌ها و عوامل آن‌ها به هیچ حدی از دشمنی با مسلمانان قانع نیستند و همت خود را به کار گرفته‌اند تا یک کشور مستقل و مسلمان در قلب اروپا رشد پیدا نکند.»

رهبر انقلاب تقویت رابطه بوسنی با دنیای اسلام و کنفرانس اسلامی را یک امر ضروری و مهم برشمردند و گفتند: دنیای اسلام نباید از مردم مسلمان بوسنی احساس جدایی کند و برای این منظور لازم است ارتباط این کشور با سازمان کنفرانس اسلامی تقویت شود.^{۲۰}

در دیدار مجدد رئیس جمهور بوسنی از ایران، رهبر انقلاب اعلام کرد: «پشت سر گذاشتن جنگ تحمیلی علیه مسلمانان بوسنی، بسیار ارزنده است. جرم مردم بوسنی، مسلمان بودن آن‌ها بود و قدرت‌های غربی و از جمله اروپایی نه تنها هیچ کمکی به مسلمانان بوسنی نکردند، بلکه آنان را به پذیرش صلح بدی - دیتون - وادار ساختند. از نظر ما «صلح دیتون» یک صلح تحمیل شده بر مسلمانان است.» رهبر انقلاب اعلام کرد: «غربی‌ها خواهان حفظ هویت اسلامی مسلمانان در اروپا نیستند، اما از نظر امت اسلام، هویت اسلامی مسلمانان در اروپا باید در همه مراحل زنده بماند و این کار بزرگی است که به فداکاری بزرگی نیاز دارد.»^{۲۱}

جنگ باطل با باطل (مسائل عراق و خلیج فارس)

در جنگ اول خلیج فارس و حمله صدام به کویت، یکی از مسائل مهم سیاست خارجی ایران رقم خورد. به دنبال تجاوز صدام به کویت و ورود نیروهای غربی به خلیج فارس و آغاز درگیری‌ها، گروه‌هایی که خود را اهل تحلیل و صاحب فهم و درک عمیق می‌دانستند، با مشاهده شلیک چند موشک اسکاد به اسرائیل، از صدام به عنوان «خالد بن ولید» دوران یاد کردند و خواستار گشایش جبهه‌ای نظامی به نفع صدام در منطقه شدند تا ناخواسته ایران را درگیر دامی از قبل پهن شده نمایند، ولی رهبر انقلاب جنگ صدام و آمریکا را جنگ «باطل با باطل» نامید و اعلام کرد که ما در این مسائل دخالتی نمی‌کنیم...

پس از پایان جنگ دوم خلیج فارس و خروج نیروهای عراق از کویت، عراق دچار آشفتگی و ناآرامی در شمال، مرکز و جنوب گردید. نیروهای عراق برای قلع و قمع مخالفان،

که مایلند - برگردند و یک نظرخواهی برگزار شود تا رژیم حاکم بر سرزمین فلسطین را تعیین کنند. چطور همه مردم دنیا در سرنوشت خود دخالت کنند، ولی مردم فلسطین آن را انجام ندهند؟...

راه دیگر این‌که تمام روابط و قراردادهای سیاسی و اقتصادی خودشان را با دولت صهیونیسم قطع کنند و هیچ همکاری نکنند، همه موظف به کمک هستیم... و بالاخره مجامع جهانی و سازمان ملل باید فعال شوند. این مجامع حقوق بشر، همیشه یا غالباً در خدمت اهداف استکباری‌اند. ولو یکبار هم که شده، بر خلاف خواسته دستگاه‌های استکباری، به نفع ملت‌ها وارد شوند، افکار عمومی را در دنیا به خودشان متوجه کنند، ظالم و متجاوز را محکوم کنند و ملت فلسطین را تأیید نمایند. اگر این فشارها انجام گیرد، طرح ایران در مورد فلسطین عملی خواهد شد.^{۱۷}

سال ۱۳۸۸ رهبر انقلاب در دیدار «خالد مشعل» رئیس دفتر سیاسی حماس با ایشان، با تأکید بر ایستادگی ارزشمند رهبران حماس در مقابل فشارها، گفتند: «جمهوری اسلامی ایران مسئله فلسطین را مسئله خود و حمایت از آن را وظیفه شرعی و اسلامی می‌داند.» ایشان با اشاره به تلاش‌های گسترده دشمنان برای سوق دادن ایران به سوی موضع بی‌تفاوتی در قبال فلسطین اضافه کردند: «دشمنان از همه راه‌ها وارد شدند، اما سرشان به سنگ خورد. یکی از دلایل اصلی دشمنی استکبار با ایران، موضوع فلسطین است و اگر ایران در قضیه فلسطین کوتاه می‌آمد، بسیاری از مسائل حل می‌شد؛ ولی ما در این قضیه ایستاده‌ایم و کوتاه نخواهیم آمد.»^{۱۸}

پیشنهاد تشکیل «اوپک گازی»

کشور ایران و همسایه بزرگ شمالی‌اش روسیه، تاریخ پر فراز و نشیبی را پشت سر گذارده‌اند. سال ۱۳۸۵، رهبر انقلاب طی دیداری که با «ایگور ایوانوف» دبیر شورای امنیت ملی روسیه داشتند، طرح جالبی را پیشنهاد دادند که برای کشورهای منطقه بسیار ارزشمند بود. ایشان اعلام کردند: «جمهوری اسلامی ایران از گسترش روابط با روسیه در همه زمینه‌ها استقبال می‌کند و معتقد است ظرفیت گسترش روابط دو کشور بیش از حد کنونی است.» رهبر انقلاب با اشاره به وجود نیمی از ذخائر گاز جهان در روسیه و ایران افزودند: «دو کشور با کمک یکدیگر می‌توانند بنای یک سازمان مربوط به همکاری‌های گاز را همچون «اوپک» پایه‌گذاری کنند و همکاری فعال ایران و روسیه در مسائل منطقه در چارچوب مشخص، می‌تواند مانع از اثرگذاری یکه‌تازی آمریکا شود.»^{۱۹}

در پی هر بحران
و یا شرایط خاص
اجتماعی، سیاسی
و فرهنگی و ... به
خوبی دیده می‌شود
که رهبر به شرح
کوتاهی از اهمیت
و علل آن می‌پردازد
و در پایان برای
حل آن معضل و
مشکل؛ راهکارها و
راهبردهایی ارائه
می‌دهد.

«این‌ها شایعه‌پراکنی می‌کنند. در مسئله عراق ایران را متهم می‌کنند، کسانی آمده‌اند عراق را اشغال کرده‌اند، ملت عراق را تحقیر کردند و همین حالا هم کمال بد رفتاری را با آن‌ها دارند و بعد ایران را متهم به دخالت در امور عراق می‌کنند.»

این برادرکشی‌ها در عراق، ناشی از جنگ شیعه و سنی نیست. شیعه و سنی قرن‌ها در عراق با هم زندگی کرده‌اند و جنگی هم نداشتند، ... این ترورها را آن‌ها - غرب و آمریکا - به وجود آورده‌اند. آن‌ها هستند که از این نامنی‌ها سود می‌برند.

در رابطه با نفوذ شیعه و ترویج شیعه از سوی ایران و هلال شیعی و از این حرف‌ها شایعه‌پراکنی می‌کنند تا اولاً بین ملت ایران اختلاف اندازند، ثانیاً بین ملت ایران و دیگر همسایه‌ها اختلاف بیاندازند.^{۲۴}

رهبر انقلاب در دیدار با نوری مالکی با تأکید بر این‌که مشکل فعلی عراق حضور اشغالگران است، تصریح کردند: «ایران همواره خواستار عراقی مستقل و حکومت مردمی در این کشور بوده و حکومت و دولت کنونی عراق را مصداق حکومت مردمی در این کشور می‌داند و از آن به صورت کامل حمایت می‌کند.»^{۲۵}

مسئله کشمیر

مقام معظم رهبری ضمن تأکید بر اهمیت تداوم همکاری نزدیک بین ایران و پاکستان در مسائل گوناگون بین‌المللی اظهار داشتند: «مسئله کشمیر برای جمهوری اسلامی ایران یک مسئله انسانی و اسلامی است؛ زیرا مردم منطقه به طور آشکار تحت ظلم و ستم قرار دارند و ما همواره مراتب انزجار خود را نسبت به آنچه که علیه مسلمانان کشمیر اعمال می‌شود، به دولت هند و در محافل مختلف ابراز کرده‌ایم و ابراز می‌کنیم.» ایشان غرب و به ویژه آمریکا و مجامع مدعی طرفداری از حقوق بشر را به سبب چشم‌پوشی در برابر تضییع حقوق مردم مسلمان کشمیر محکوم کرد و کشورهای اسلامی و بیش از همه ایران و پاکستان را به افشای فجایعی که بر مردم مظلوم کشمیر تحمیل شده است، موظف داشتند.^{۲۶}

به عملیات سرکوب وسیعی مبادرت ورزید. در این بین، توجه جامعه بین‌المللی تنها به شمال عراق و کردها معطوف بود و از جنایاتی که نیروی‌های عراق علیه شیعیان جنوب مرتکب می‌شدند، در رسانه‌ها خبری نبود.

در این بین، توجه رهبر انقلاب معطوف به جنوب عراق نیز بود و در بیاناتی اعلام کرد: «برادران کرد ما در شمال عراق؛ مظلوم و مغلوب و مقهور می‌باشند، ما باید به آن‌ها کمک کنیم و وظیفه خودمان هم می‌دانیم و تا به حال هم کمک کرده‌ایم. تبلیغات غرب را ببینید و آن را به آنچه نسبت به مردم مظلوم جنوب عراق وجود دارد، مقایسه کنید. مگر شیعیان بصره، نجف، عماره و ناصریه و سماره و کربلا مظلوم نیستند، مگر ... چرا از دنیا نفسی بلند نمی‌شود؟ چرا کسی به یاد آن‌ها نیست؛ این‌ها - غرب و آمریکا - با کشتار انسان‌هایی که در راه اهداف دینی قیام و حرکت کرده‌اند، مخالفتی ندارند و مشوق این‌گونه کشتارها نیز هستند. این به خاطر عمق دشمنی آن‌ها با دین و اسلام است، چون اسلام در خدمت توده‌های مظلوم است، چون اسلام طرفدار استقلال ملت‌های مظلوم است.»^{۲۷}

در جریان حمله آمریکا و انگلیس به عراق، رهبر انقلاب به مخالفت با این جنگ اشاره نمودند و گفتند: «جنگ‌افروزان ادعا می‌کنند برای آزادی انسان‌ها ارزش قائلند. آن‌ها بدون توجه به افکار عمومی، این کار را انجام می‌دهند. هدف آن‌ها اشغال عراق و سلطه بر خاورمیانه و گنجینه ارزشمند نفت عراق و منطقه و حمایت و حراست از موجودیت نامشروع صهیونیست‌هاست. در چنین شرایطی ما برای مردم عراق دعا می‌کنیم. این به معنای دفاع از دیکتاتور عراق و رژیم بعثی آن نیست، دفاع ما از ملت عراق است. تنها ملت عراق حق تغییر سرنوشت و آینده خود را دارد و این در اختیار هیچ دولت و سازمان دیگری حتی سازمان ملل نیست.»^{۲۸}

زمانی که کشورهای غربی و آمریکایی به دنبال ایجاد تفرقه و جنگ روانی بین ایران و عراق و حتی ایران در میان کشورهای منطقه خلیج فارس بودند، رهبر انقلاب طی بیاناتی اعلام کردند:

اگر در زیر
«دستکش مخملی،
دست چدنی و پنجه
چدنی» باشد، ما
دستمان را دراز
نمی‌کنیم، دوستی را
قبول نمی‌کنیم. اگر
با لبخندی که زده
می‌شود، خنجری در
پشت پنهان باشد،
ما حواسمان جمع
است.»

فن آوری هسته‌ای ایران

دستیابی جمهوری اسلامی ایران به دانش هسته‌ای، یکی از بزرگ‌ترین افتخاراتی است که پس از پیروزی انقلاب ایران در کارنامه تاریخی این کشور به ثبت رسیده است. تلاش مسئولان برای حفظ و نهادینه کردن موقعیت به دست آمده در عرصه فن آوری هسته‌ای، با توجه به شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی، برای کشور ایران بسیار چالش‌برانگیز بوده است. همزمان با پیشرفت روزافزون متخصصان ایرانی در عرصه‌های علمی و مختلف این علم نوین، جمهوری اسلامی ایران توسط کشورهای غربی و اروپایی زیر ذره‌بین قرار گرفت. آن‌ها با تکیه بر این امر که کشوری چون ایران با وجود ذخائر غنی انرژی فسیلی نیازی به انرژی هسته‌ای ندارد، موضوع غیر صلح‌آمیز بودن انرژی هسته‌ای ایران را در محافل بین‌المللی اعلام کردند. علی‌رغم حسن نیت و همکاری‌های کشور ایران با مسئولان و نمایندگان سازمان انرژی اتمی در مدت طولانی، هنوز هم کشور ایران از اتهامات مبرا نگشته است.

رهبر انقلاب، مسئله هسته‌ای را یکی از مسائل مطرح و مهم در سیاست خارجی می‌داند و عقب‌نشینی ایران را از این موضوع که خواسته عزم ملی و حق طبیعی ایران است، به معنای شکست استقلال کشور و پرداخت هزینه گزاف برای ملت ایران می‌داند. ایشان در بیاناتی می‌گویند: «هرگونه عقب‌نشینی در مقطع کنونی، زنجیره‌ای تمام‌نشده از فشارها و عقب‌نشینی‌های دیگر را در پی خواهد داشت. این راه برگشت ناپذیر است و دستگاه سیاست خارجی باید از این حق، شجاعانه دفاع کند».^{۲۶}

رهبر انقلاب هدف اصلی و اساسی آمریکا و اروپا را در برخورد با فعالیت‌های هسته‌ای ایران، تنها محروم‌سازی کشور از داشتن تکنولوژی می‌داند و تصریح می‌دارند: «آن‌قدری که اروپا و آمریکا به مسئله انرژی هسته‌ای تظاهر می‌کنند و وانمود می‌کنند نگران این قضیه هستند، نگران نیستند. خودشان هم می‌داند ما به دنبال سلاح هسته‌ای نیستیم. ما مرتب تکرار می‌کنیم، اصرار می‌کنیم، آن‌ها «نه» می‌گویند و سری تکان می‌دهند، در حالی که می‌داند ما به دنبال سلاح اتمی نیستیم. مسئله، مشغول کردن نظام اسلامی است. یکی از اهداف عمده آن‌ها این است که نظام اسلامی را مشغول کنند، ذهن مدیران، مسئولان، مجلس، دولت و دست‌اندرکاران گوناگون را از مسائل جاری و کاری کشور در بخش‌های مختلف منحرف و غافل کنند. این مسئله هم که حل شود، باز مسئله دیگری هست».^{۲۷}

پس از فشارهای زیاد بین‌المللی، ایران دست به ابتکاری زد و آن هم تشکیل نخستین کنفرانس خلع سلاح هسته‌ای در ایران بود. این کنفرانس دارای نکات برجسته و مهمی بود، به نحوی که فضای اجلاس و مواضع شرکت‌کنندگان خارجی را تحت تأثیر خود قرار داد. رهبر انقلاب در این کنفرانس طی سخنانی شفاف اعلام نمودند: «شاید یکی از اهداف غبارآلود کردن فضا در مورد برنامه‌های صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران این است که مانع از توجه جدی ملت‌های منطقه به این حق طبیعی و ارزشمند خود شوند. هر چند که کشورهای متعددی اقدام به تولید و انباشت سلاح هسته‌ای کرده‌اند که فی‌نفسه می‌تواند مقدمه ارتکاب جرم تلقی شود و صلح جهانی را شدیداً در معرض تهدید قرار داده است، اما فقط یک دولت مرتکب جرم اتمی شده است؛ تنها دولت ایالات متحده آمریکا است که ملت مظلوم ژاپن در هیروشیما و ناکازاکی را در جنگی نابرابر و غیر انسانی مورد هجوم اتمی قرار داد.

ملت ایران که خود قربانی کاربرد سلاح شیمیایی است، پیش از دیگر ملت‌ها، خطر تولید و انباشت این‌گونه سلاح‌ها را حس می‌کند و آماده است همه امکانات خود را در مسیر مقابله با آن قرار دهد. ما کاربرد این سلاح‌ها را حرام و تلاش برای مصونیت بخشیدن ابناء بشر از این بلای بزرگ را وظیفه همگان می‌دانیم».^{۲۸} به دنبال این سخنان، خبرگزاری‌ها در بازتاب گسترده‌ای اعلام کردند: «ایران می‌گوید استفاده از سلاح‌های اتمی، از نگاه اسلام ممنوع است».

دریای خزر

مسائل حقوقی و سیاسی دریای خزر، پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و تبدیل یک همسایه شمالی به پنج همسایه برای ایران آغاز گردید. سال‌هاست که تمام شش کشور ساکن در حاشیه دریای خزر؛ ایران، ترکمنستان، قرقیزستان، روسیه، ارمنستان و آذربایجان، به دنبال رسیدن به یک توافق حقوقی قابل قبول برای هر شش کشور می‌باشند. البته ناگفته نماند که در ابتدای امر با وجود دخالت‌ها و شیطنت‌های بسیار عوامل خارجی، کشورهای همسایه دریای خزر با ایران سعی داشتند کمترین حق را برای کشورمان در دریای خزر قائل شوند که با تلاش حقوقدانان و سیاسیون کشور، از این امر جلوگیری شد.

رهبر انقلاب در سخنانی اعلام کردند: «استفاده از ظرفیت‌های دریای خزر، مستلزم وجود آرامش و امنیت در این منطقه مهم می‌باشد. آرامش دریای خزر هنگامی تأمین خواهد شد که همه کشورهای حاشیه این دریا، بر موضوعات مربوط به آن توافق کنند».^{۲۹}

در جایی دیگر رهبر انقلاب اعلام کردند: «برخی قدرت‌های بزرگ بین‌المللی، تمایلی به حل مناقشات منطقه‌ای از جمله دریای خزر ندارند، مسائل مربوط به دریای خزر به کشورهای حاشیه‌ای ارتباط دارد و دیگران نباید در این موضوع دخالت کنند».^{۳۰}

لبنان

لبنان از جمله کشورهایی است که کشور ایران توجه خاصی به مسائل مربوط به آن دارد. دبیر کل حزب الله لبنان - سیدحسین نصرالله - در همایش «سوآوری و اجتهاد از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای» اعلام کرد:

«آیت‌الله خامنه‌ای دارای دیدگاهی جامع، عمیق و مستحکم و استوار بر اصول و مبادی از قبیل «اصول و مبانی فکری»، «شناخت نیازها و مشکلات»، «شناخت امکانات موجود» و آشنایی با راهبردهایی مناسب و همخوان با آن اصول و مبادی است و به همین دلیل می‌باشد که می‌بینیم ایشان به راحتی بر

سیدحسین نصرالله:
«یکی از دوستان
پیامی شفاهی از
آیت‌الله خامنه‌ای
برای من آورد که
ایشان در آن گفته
بودند: جنگ شما با
رژیم صهیونیستی،
بی‌شباهت به جنگ
احزاب نیست که
طی آن تمام قبایل
علیه پیامبر به جنگ
برخاسته بودند،
اما سرانجامشان
ناکامی و شکست
بود.»

روند جاری بر امور آگاهی و اطلاع دارند و با عمق و بینش عمیق، آن‌ها را ارزیابی می‌کنند. به خاطر همین دیدگاه است که با وجود حوادث و جریانات مختلف و متفاوت، درباره هر یک دیدگاه کارشناسانه خود را همچون یک صاحب‌نظر نکته‌سنج و دقیق بیان می‌کنند.»

دبیر کل حزب‌الله لبنان افزود: «در سال ۱۹۹۶ همه، آنچه در مذاکرات میان سوریه و رژیم صهیونیستی روی داد را به یاد می‌آورند و آنچه از به اصطلاح ودیعه و سپرده «اسحاق رابین» و آمادگی اش برای عقب‌نشینی از خط چهارم ژوئن ۱۹۶۷ یا از بلندی‌های جولان تا خط چهار ژوئن را به خاطر دارند و همه به یاد دارند که پس از این وعده‌ها، همه از پایان یافتن مشکلات و درگیری‌های موجود با اسرائیل سخن می‌گفتند و کسانی بودند که نزد ما آمدند و گفتند: دیگر نیازی به از خودگذشتگی، فداکاری و تکیه بر مقاومت نیست و دیگر مقاومت و ایستادگی را به حال خود رها کنید، چون تمام مسائل در حال حل شدن است و از این پس باید تمام توجه خود را بر سازش و صلح متمرکز کنیم و از ما خواستند از این پس مسائل و امور خود را بر پایه سازش و صلح حل و فصل کنیم؛ اما ملاحظه کردیم، امام خامنه‌ای در آن زمان گفتند: آن‌گونه که می‌گویند، امور بر این روند پیش نخواهد رفت و اطمینان دارم پیمان صلحی میان سوریه و اسرائیل و سرانجام لبنان و اسرائیل منعقد خواهد شد و من به شما توصیه می‌کنم مقاومت به همان راه و خط و مشی سابق خود ادامه دهد تا به پیروزی برسد و خود را به این سخنان، فرضیه‌ها و احتمالات مشغول نکنید. مطمئن باشید «رابین» نخواهد توانست به گفته‌های خود عمل کند که ملاحظه کردیم، پس از بازگشت به رژیم صهیونیستی و در یک سخنرانی، چگونه به دست یک صهیونیست افراطی ترور شد و به قتل رسید و تمام آن وعده و وعیدها به فراموشی سپرده شد.»

وی تصریح کرد: «در شرایطی که دو جنبش حماس و جهاد اسلامی در معرض حملات شدید و کوبنده‌ای قرار داشتند و خیلی‌ها می‌گفتند این دو دیگر نمی‌توانند روی پاهای خود بایستند و به مقاومت ادامه دهند، آیت‌الله خامنه‌ای همواره از اصل پیروزی مقاومت سخن می‌گفتند. ایشان پس از سال ۱۹۹۶ می‌گفتند که رژیم صهیونیستی در وضعیت مناسبی نیست و توان پیش‌روی و ادامه اشغال لبنان را مجدداً ندارد.»

به گفته نصرالله، رهبر انقلاب تأکید می‌کردند: «اسرائیل در وضعیت سردرگمی در لبنان به سر می‌برد، نه توان عقب‌نشینی دارد و نه توان ماندن و پیش رفتن. باید اندکی صبر پیشه کنید و منتظر گذشت امور باشید و بدانید تصمیم‌گیری‌های رژیم صهیونیستی، وابسته و مرهون اقدامات مقاومت است.»

«پس از مدتی دیدیم باراک تلاش کرد در برابر عقب‌نشینی از لبنان، بر امتیازات یا ضمانت‌هایی امنیتی از دولت لبنان یا سوریه دست یابد. باور ما بر این بود اگر این ضمانت‌ها داده نشود، عقب‌نشینی صورت نمی‌گیرد؛ اما در دیداری که با آیت‌الله خامنه‌ای داشتیم، ایشان نظر دیگری داشتند و به ما تأکید کردند: «پیروزی شما در لبنان بسیار نزدیک است، آن قدر نزدیک که خودتان هم تصورش را نمی‌کنید. ایشان تأکید کردند که خود را برای موفقیتی بزرگ آماده کنید.»

دبیر کل حزب‌الله لبنان در ادامه اظهارات خود گفت: «در جنگ تموز [۳۳] روزه] که از حیث همراهی جهانی و بین‌المللی جنگی جهانی و از حیث حمایت و پشتیبانی، تمام کشورهای عربی حامی رژیم صهیونیستی بودند و هدف از آن از بین بردن مقاومت

در لبنان بود. یکی از دوستان پیامی شفاهی از آیت‌الله خامنه‌ای برای من آورد که ایشان در آن گفته بودند: جنگ شما با رژیم صهیونیستی، بی‌شبهت به جنگ احزاب نیست که طی آن تمام قبایل علیه پیامبر به جنگ برخاسته بودند، اما سرانجامشان ناکامی و شکست بود. شما نیز به خدا توکل کنید و بدانید بی‌شک شما پیروز این میدان خواهید بود و پس از این پیروزی، بزرگی و قدرت بسیار خواهید یافت. و هیچ کس در آن زمان باور نمی‌کرد این گفته آیت‌الله خامنه‌ای به حقیقت پیوندد، اما دیدیم که چگونه حزب‌الله در این جنگ پیروز شد.»^{۳۳}

تحولات اخیر خاورمیانه

تعیین و تبیین ماهیت و هویت تحولات اخیر خاورمیانه موضوعی است که جمهوری اسلامی ایران رویکردی واقع‌بینانه و مبتنی بر تکریم جوامع انسانی نسبت به آن داشته است. رهبر انقلاب در این زمینه اعلام می‌کنند: «دو خصوصیت در این تحولات وجود دارد؛ یکی عبارت است از حضور مردم و دیگری عبارت است از سمت و سوی دینی آن. در این حرکت‌ها، این دو عنصر، اساسی است. حضور مردم با جسم خودشان، همان اتفاقی که در انقلاب اسلامی افتاد. احزاب و پشت میز نشین‌ها و برج عاج‌نشین‌ها و تحلیل‌گرهای ذهنی، هیچ کاری نتوانستند انجام دهند.»^{۳۴}

رهبر انقلاب علت شکل‌گیری این تحولات را نتیجه انباشت تدریجی انگیزه‌ها، فکرها و تصمیم‌ها می‌دانند که اکنون بروز کرده و این موضوع نیز ناشی از ایستادگی و ثبات قدم ملت ایران و نشانه‌های خوب پیشرفت در ایران اسلامی است. ایشان در رابطه با قیام‌های صورت گرفته در خاورمیانه می‌گویند: «به توفیق پروردگار، یک حرکت جدیدی در این منطقه آغاز شده است. این حرکت، حرکت ملت‌ها است، حرکت امت اسلامی، حرکت با شعار اسلامی، حرکت به سمت اهداف اسلامی و نشان دهنده بیداری عمومی ملت‌ها و طبقه و وعده الهی، این حرکت قطعاً و یقیناً به پیروزی خواهد رسید.»

رهبر انقلاب به صورت شفاف مسئله تحولات اخیر خاورمیانه را مورد بررسی قرار داده و تصریح می‌کنند: «در قضایای منطقه، موضع نظام جمهوری معلوم است. موضع ما دفاع از ملت‌ها و حقوق ملت‌هاست. ما با ملت‌های مسلمان و ملت‌های مظلوم در هر نقطه عالم موافقیم، با زورگویان و مستکبران و دیکتاتورها و سلطه‌گران در هر نقطه دنیا مخالفیم. این موضع ملت ایران و موضع نظام اسلامی است.»

همچنین رهبر انقلاب در سالگرد ارتحال امام^ع در رابطه با بیداری اسلامی اعلام کرد: «حوادث مصر، تونس، لیبی، یمن و بحرین، هر کدام حکم و تحلیل خود را دارد، اما وقتی ملتی بیدار شد و احساس قدرت و توانایی یافت، هیچ چیز مانع پیروزی او نخواهد شد.»

ایشان سیاست غرب در لیبی را ایجاد کشوری ضعیف و بی‌رمق دانستند و افزودند: لیبی کشوری مهم و دارای منابع سرشار نفت است و در یک قدمی اروپا قرار دارد و غرب می‌خواهد با ایجاد جنگ داخلی آن را ضعیف کند تا به طور مستقیم یا غیر مستقیم کنترل آن را به دست گیرد.

ایشان اوضاع یمن را مشابه لیبی دانستند و افزودند: «مسئله یمن، مسئله شیعه و سنی نیست؛ بلکه این ملت مظلوم خواهان حقوق اولیه خود یعنی حق رأی و نقش‌آفرینی در تشکیل دولت و حکومت است.»

ایشان تأکید کردند: «جمهوری اسلامی هر جا حرکتی را با

صلح در این است
که افرادی را که
متعلق به کشورهای
دیگرند، به خانه‌های
خود باز گردانید
و فلسطین را به
فلسطینی‌ها بدهید.
اگر مردم فلسطین،
داخل فلسطین بدون
تجزیه، دولتی
تشکیل بدهند، صلح
خواهد شد.

۷. بیانات رهبری، ۱۳۸۰/۸/۱۶.
۸. همان، ۱۳۳۷/۱۱/۱۲.
۹. همان، ۱۳۶۷/۴/۱۳.
۱۰. همان، ۱۳۷۱/۳/۱۴.
۱۱. بیانات رهبری در نماز جمعه، ۱۳۷۶/۱۰/۲۶.
۱۲. بیانات رهبری در دیدار با خانواده‌های شهدای نیروهای مسلح، ۱۳۸۰/۷/۴.
۱۳. بیانات رهبری در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۹/۱/۱.
۱۴. بیانات رهبری در دیدار با دانش‌آموزان در آستانه سیزدهم آبان، ۱۳۸۷/۸/۱۲.
۱۵. سخنرانی رهبری در اولین کنفرانس صلح فلسطین، ۱۳۶۹/۹/۱۳.
۱۶. سخنرانی رهبری در کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین، ۱۳۷۰/۷/۲۷.
۱۷. بیانات رهبری در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۸۱/۱/۱۶.
۱۸. دیدار رهبری با رئیس دفتر حماس و هیأت همراه، ۱۳۸۷/۹/۲۴.
۱۹. دیدار رهبری با دبیر شورای امنیت ملی روسیه، ۱۳۸۵/۱۱/۸.
۲۰. دیدار رهبری با علی عزت بگوویچ، عضو شورای جمهوری بوسنی و هرزگوین و هیئت همراه وی، ۱۳۷۶/۹/۲۰.
۲۱. دیدار رهبری با علی عزت بگوویچ، عضو شورای ریاست جمهوری بوسنی و هرزگوین، ۱۳۷۸/۷/۵.
۲۲. سخنرانی رهبری در جمع کثیری از کارگران و معلمان سراسر کشور، ۱۳۷۰/۲/۱۱.
۲۳. پیام نوروزی به مناسبت حلول سال ۱۳۸۲، ۱۳۸۲/۱/۱.
۲۴. اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۶/۱/۱.
۲۵. بیانات رهبری، ۱۳۸۶/۵/۱۸.
۲۶. دیدار با رئیس جمهور پاکستان و هیئت همراه، ۱۳۶۳/۷/۲۰.
۲۷. بیانات رهبری، ۱۳۸۴/۱۲/۲۴.
۲۸. همان، ۱۳۸۳/۸/۲۴.
۲۹. همان، ۱۳۸۹/۱/۱.
۳۰. دیدار رهبری با صفر مراد نیازف؛ رئیس جمهوری ترکمنستان، ۱۳۷۷/۴/۱۵.
۳۱. دیدار رهبری با حیدر علی‌اف؛ رئیس جمهور آذربایجان، ۱۳۸۱/۲/۱۹.
۳۲. به نقل از سایت جهان نیوز، ۱۳۹۰/۳/۱۸.
۳۳. بیانات رهبری، حرم مطهر رضوی، ۱۳۹۰/۱/۱.
۳۴. همان، سالگرد ارتحال امام علیه السلام، ۱۳۹۰/۳/۱۴.

شاخص‌های اسلامی بودن، ضد آمریکایی و ضد صهیونیستی بودن مشاهده کند، با آن همراه خواهد بود. اما اگر ببینیم که تحریک آمریکا و صهیونیست‌ها در کار است، با آن حرکت همراهی نمی‌کنیم؛ چرا که مطمئن هستیم شیطان بزرگ و هم‌دستانش به نفع ملت‌ها کار نخواهند کرد. کمک‌های به ظاهر دوستانه آمریکا، از راه‌های تسلط بر ملت‌هاست و مردم منطقه خصوصاً ملت مصر با آن میراث غنی اسلامی - فرهنگی، باید مراقب باشند که دشمنی که از در بیرون رفته است، از پنجره باز نگردد.»^{۳۱}

به هر روی براساس قوانین مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مقام رهبری، بالاترین مقام را برای اتخاذ تصمیمات کلان در سیاست خارجی نظام دارا می‌باشد.

اولویت در جهت‌گیری سیاست خارجی ما، گسترش و تقویت روابط با کشورهای مسلمان، همسایه‌ها و کشورهای است که انقلاب، کشور و ملت ما را در موضعی شایسته قرار دهند. رهبر انقلاب با تکیه بر اصول اولیه انقلاب و اهداف اسلامی آن، همچنین فرمایشات امام علیه السلام و در نظر گرفتن شرایط خاص در هر برهه زمانی؛ همواره کارآمدترین تصمیمات را در مواقع بحرانی برای سعادت و استقلال ایران گرفته‌اند. به یاد داشته باشیم که مهم‌ترین اصل در سیاست خارجی ما و ارتباط بین‌المللی ایران، حمایت از هویت نظام اسلامی و پافشاری بر اصول و ارزش‌های انقلاب و همچنین سه اصل «عزت، حکمت و مصلحت» می‌باشد که بنا به گفته رهبری «نباید هیچ خدشه‌ای بر آن وارد شود».

پی‌نوشت‌ها:

۱. علی‌اکبر ولایتی، ۱۳۸۷/۴/۱۲.
۲. بیانات رهبری، ۱۳۷۰/۴/۱۸.
۳. همان، ۱۳۳۸/۱۱/۹.
۴. همان، ۱۳۷۰/۴/۱۸.
۵. بیانات رهبری، ۱۳۷۹/۵/۲۵.
۶. ملکی، عباس؛ قانون اساسی و سیاست خارجی؛ روزنامه همشهری، ۱۳۸۲/۱۲/۱۴.

به توفیق پروردگار،
یک حرکت جدیدی
در این منطقه آغاز
شده است. این
حرکت، حرکت به
سمت اهداف اسلامی
و نشان‌دهنده
بیداری عمومی
ملت‌ها و طبق‌وعدۀ
الهی، این حرکت
قطعا و یقیناً به
پیروزی خواهد
رسید.»

